

Ἡ Ἐταιρεία Ἑλληνικῶν Τυπογραφικῶν Στοιχείων καὶ ὁ Γιώργος Δ. Ματθιόπουλος: Ἄλλη μια Ἑλλάδα που ἀντιστέκεται. . .

Βασίλειος Τσάγκαλος

Βούλα, Ἀττική

H/T: wassily@ath.forthnet.gr

Επιμένει, μελετά, προσφέρει, συνεχίζει: ἡ Ἐταιρεία Ἑλληνικῶν Τυπογραφικῶν Στοιχείων (ΕΕΤΣ) ἰδρύθηκε ἐπίσημα ὡς μη κερδοσκοπικὸ σωματεῖο τὸ 1992 με σκοπὸ τὴ διερεύνηση τῆς ἐλληνικῆς τυπογραφίας καὶ τὴν υποστήριξη τῶν ἐλληνικῶν γραμματοσειρῶν στὸ ψηφιακὸ περιβάλλον. Τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο που προγραμματίζει τὸ ἔργο τῆς ΕΕΤΣ καὶ ἐποπτεύει τὴν ἐφαρμογὴ του ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸν ἀκαδημαϊκὸ Μιχαὴλ Β. Σακελλαρίου (πρόεδρος), τὴ Λιλή Μακράκη (ἀντιπρόεδρος), τὸν Δημήτρη Πόρτολο (γραμματέας), τὴ Λένα Σαββίδη (ταμίως) καὶ μέλη τὸν Γιώργο Ἀγουρίδη καὶ τὴν Ἐλευθερία Γιακουμάκη. Ἡ ομάδα ἐργασίας που ξεκίνησε τὸ ἔργο τῆς ΕΕΤΣ ἦταν ὁ τότε ἀντιπρόεδρος Μιχάλης Μακράκης, ὁ ζωγράφος-χαρακτὴς Τάκης Κατσουλίδης ὡς καλλιτεχνικὸς διευθυντὴς, ὁ Γιώργος Ματθιόπουλος ὡς σχεδιαστὴς καὶ τυπογραφικὸς ἐρευνητὴς καὶ ἡ φιλόλογος Ἐλένη Τσιάλτα. Σήμερα τὴν ομάδα ἐργασίας ἀπαρτίζουν ὁ Γιώργος Ματθιόπουλος ὡς καλλιτεχνικὸς διευθυντὴς καὶ οἱ τυπογραφικοὶ σχεδιαστὲς Νατάσα Ραῖσάκη καὶ Μιχάλης Σέμογλου. Λειτουργεῖ με λιγοστὰ οικονομικὰ μέσα καὶ δὲν ἔχει τὴν πολυτέλεια νὰ κάνει διαφημιστικὲς ἐκστρατείες. Ὅσο ἔχει δυνάμεις θὰ προσπαθεῖ. Ἡ λειτουργία τῆς εἶναι δυνατὴ μέσα ἀπὸ χρηματοδοτήσεις, προσφορὲς καὶ ἐνισχύσεις διαφόρων κρατικῶν καὶ μη κρατικῶν φορέων.

Ἦρθε νὰ καλύψει ἓνα διαπιστωμένο κενὸ στὴ συστηματικὴ ἐρευνα τῆς σημασίας τοῦ ἐλληνικοῦ τυπογραφικοῦ σχεδιασμοῦ στὴν ὀπτικὴ ἐπικοινωνία καὶ τὴν ἔμφαση στὸ ἐιδικὸ βάρος τῆς ἱστορίας, τῆς ἐπανάληψης, τῆς ἐμπέδωσης ὀπτικῶν μορφῶν σὲ ἓνα χῶρο καλλιτεχνικὰ ἀπαίδευτων ἐκδοτῶν με χαμηλὲς τυπογραφικὲς ἀπαιτήσεις. Τὸ πρόβλημα που προσπαθεῖ σήμερα νὰ ψηλαφήσει ἔπρεπε νὰ εἶχε ἀρχίσει νὰ ἀντιμετωπίζεται ὀργανωμένα ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Τρικούπη, γιὰ νὰ ἔχει κάποια ἀπτά ἀποτελέσματα σήμερα.

Ἐντυπωσιάζει τὸ σύνθημά τῆς: *μελετήστε καὶ παιδέψτε τὸ μάτι σας!* Γι' αὐτὸ καὶ ἐρευνᾷ τὸ παρελθόν τῆς ἐλληνικῆς τυπογραφίας, μελετᾷ τοὺς σχεδιαστικοὺς κανόνες που τὴ διαμόρφωσαν, ψηφιοποιεῖ καὶ διατηρεῖ τὶς ἱστορικὲς ἐλληνικὲς γραμματοσειρὲς καὶ τὶς διαθέτει στὸ κοινό. Διαθέτει τὶς γραμματοσειρὲς που σχεδιάζει

και σε πολυτονική μορφή — και διάφορες παλαιότερες με όλα τα συμπλέγματα και βραχυγραφίες που εμπεριείχαν — ώστε η κάθε μία, όσο είναι εφικτό, να αποτελεί ένα ολοκληρωμένο εργαλείο για τον χρήστη, αλλά και ένα ιστορικό παράδειγμα στον κάθε νέο τυπογραφικό σχεδιαστή που θέλει να μελετήσει ουσιαστικά την ιστορία της τέχνης του πριν σχεδιάσει. Υποστηρίζει τεχνικά και το πολυτονικό είδος της ελληνικής γραφής, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι στους καταστατικούς στόχους της υπάρχει η επαναφορά στο πολυτονικό σύστημα. Δεν είναι φιλολογικό ή γλωσσολογικό σωματείο, για να παίρνει συλλογική θέση σε ζητήματα που δεν εμπίπτουν στην τεχνογνωσία της.

Σκοπός της είναι η ενδυνάμωση και η προώθηση της ελληνικής γραφής στο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον που ζούμε, όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και όπου βρίσκεται ελληνόφωνος χρήστης. Επειδή η ελληνική γραφή έχει πάρει διαχρονικά πολλές μορφές, στους διάφορους ειδικούς πρέπει να προσφέρεται η τεχνική δυνατότητα να την χρησιμοποιούν όπως εκείνοι κρίνουν. Έλληνες ή ξένοι μελετητές του Ομήρου, κριτικοί εκδότες του Παπαδιαμάντη, ιστορικοί του Θουκυδίδη ή αναλυτές του Θεοτοκόπουλου, όλοι έχουν ανάγκη να χειριστούν ελληνικές γραμματοσειρές για τους ειδικούς σκοπούς του χώρου τους. Διαθέτει στο κοινό δωρεάν μια συνεχώς διευρυνόμενη ποικιλία ελληνικών ψηφιακών γραμματοσειρών η οποία αποτελείται από σημαντικά ιστορικά δείγματα, αλλά και νέους σχεδιασμούς που σέβονται την τυπογραφική παράδοση και αποφεύγουν την άκριτη και ανιστόρητη αντιγραφή λατινικών προτύπων. Επειδή ακριβώς επιβιώνει από δωρεές, προσφέρει δωρεάν και το πνευματικό έργο που παράγει, θυμίζοντας σε όσους το ξεχνούν πως υπάρχει και άλλος τρόπος ζωής εκτός από το κέρδος και κάνοντας ένα θετικό βήμα προς τους άλλους, έστω και με προσωπικό κόστος.

Στο επιχείρημα πολλών ότι κινδυνεύει να χαθεί το ελληνικό αλφάβητο, επειδή τα γράμματά του εξομοιώνονται όλο και περισσότερο με τα λατινικά, αντιτείνει ότι οι κύριοι εχθροί δεν είναι η λατινική γραφή, αλλά η αποστροφή της γνώσης της ιστορίας και των διδαγμάτων της, ο βερμπαλισμός των καθεστωτικών ταγών μας που αποκοιμίζει την εγρήγορσή μας, ο πνευματικός συβαριτισμός που μας χαρακτηρίζει, η πενία των περισσότερων ελληνικών βιβλιοθηκών και η αποθέωση της ήσσονος προσπάθειας. Κι όταν μιλά κανείς για προσπάθεια και προσφορά, η Εταιρεία Ελληνικών Τυπογραφικών Στοιχείων εντυπωσιάζει: προσφέρει δωρεάν πέντε κεφαλαιογράμματα γραμματοσειρές, την GFS Complutum Classic (με νέα κεφαλαία στοιχεία) από τον 16ο αιώνα, τρεις γραμματοσειρές από τον 18ο αιώνα, άλλες τρεις από τον 19ο αιώνα και επτά γραμματοσειρές από τον 20ο/21ο αιώνα. Σαφώς έπεται συνέχεια.

Για το $\TeX$, η ΕΕΤΣ προσφέρει πέντε γραμματοσειρές δωρεάν: GFSDidotTeX, GFSBodoniTeX, GFSNeoHellenicTeX, GFSPorsonTeX και GFSArtemisiaTeX. Ναι, υπάρχει ιδιαίτερη προσφορά και ξεχωριστή σελίδα για το $\TeX$, μαζί με αναφορά στο Τμήμα Μαθηματικών του Πανεπιστημίου Αιγαίου και το ιδρυμένο εργαστήριο Ψηφιακής Τυπογραφίας και Μαθηματικού Λογισμικού (<http://myria.math.aegean.gr/labs/dt/>). Όλα αυτά φυσικά χάρη στην πρόταση συνεργασίας του δικού μας Αντώνη Τσολομούτη προς την ΕΕΤΣ.

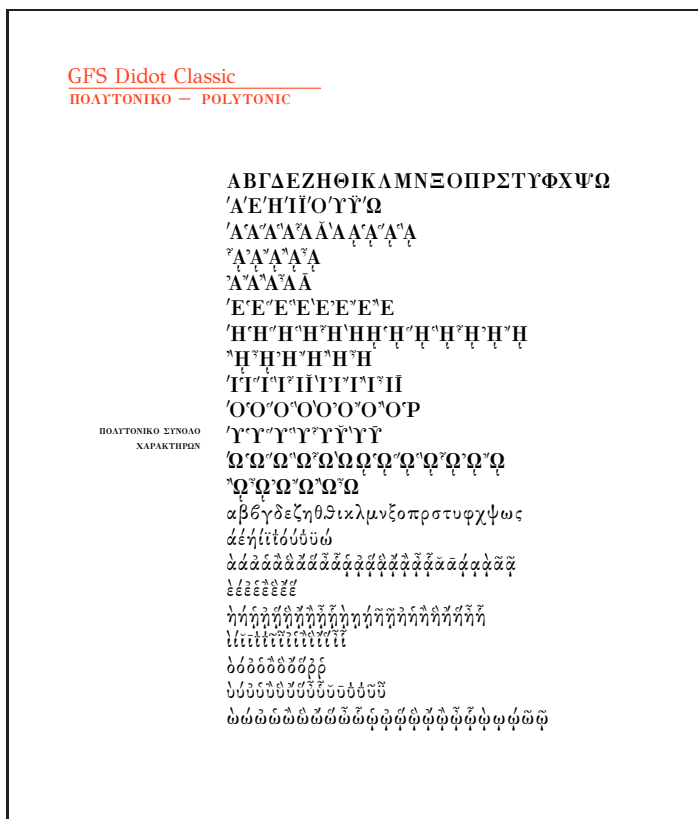
Όσον αφορά τις εκδοτικές της δραστηριότητες, η ΕΕΤΣ μετέφρασε και επιμελήθηκε, με χορηγία του Ιδρύματος Σταύρου Σ. Νιάρχου, το διάσημο βιβλίο

GFS Bodoni	
BAPH – WEIGHTS	
ΑΕΥΚΑ	ΑΒΓΔΕΖΗΘΙΚΛΜΝΞΟΠΡΣΤΥΦΧΨΩ αβγδεζηθικλμνξοπρσςτυφχψω
ΗΑΑΓΓΙΑ	ΑΒΓΔΕΖΗΘΙΚΛΜΝΞΟΠΡΣΤΥΦΧΨΩ αβγδεζηθικλμνξοπρσςτυφχψω
ΜΑΥΡΑ	ΑΒΓΔΕΖΗΘΙΚΛΜΝΞΟΠΡΣΤΥΦΧΨΩ αβγδεζηθικλμνξοπρσςτυφχψω
ΜΑΥΡΑ ΗΑΑΓΓΙΑ	ΑΒΓΔΕΖΗΘΙΚΛΜΝΞΟΠΡΣΤΥΦΧΨΩ αβγδεζηθικλμνξοπρσςτυφχψω
REGULAR	ΑΒΓΔΕΖΗΘΙΚΛΜΝΟΠΡΣΤΥΦΧΨΩ αβγδεζηθικλμνοπρσςτυφχψω
ITALIC	ΑΒΓΔΕΖΗΘΙΚΛΜΝΟΠΡΣΤΥΦΧΨΩ αβγδεζηθικλμνοπρσςτυφχψω
BOLD	ΑΒΓΔΕΖΗΘΙΚΛΜΝΟΠΡΣΤΥΦΧΨΩ αβγδεζηθικλμνοπρσςτυφχψω
BOLD ITALIC	ΑΒΓΔΕΖΗΘΙΚΛΜΝΟΠΡΣΤΥΦΧΨΩ αβγδεζηθικλμνοπρσςτυφχψω

GFS Bodoni: μια από τις πολλές γραμματοσειρές που προσφέρει δωρεάν η ΕΕΤΣ (σχεδιασμός Τ. Κατσουλίδης).

του Robert Bringhurst, *Στοιχεία της τυπογραφικής τέχνης*, με εκδότη τις Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης (Ηράκλειο, 2001· β' έκδοση 2002). Με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες στην Αθήνα το 2004, η ΕΕΤΣ, με χορηγία του Ιδρύματος Σταύρου Σ. Νιάρχου, επιμελήθηκε και κυκλοφόρησε, εκτός εμπορίου, μια επτάγλωσση έκδοση των 14 Ολυμπιονίκων του Πινδάρου. Οι Ολυμπιονίκοι δημοσιεύθηκαν στο πρωτότυπο και σε επτά μεταφράσεις: αγγλική, γαλλική, γερμανική, ισπανική, ιταλική, ρωσική και νέα ελληνική. Η ΕΕΤΣ στοιχειοθέτησε το αρχαίο ελληνικό κείμενο με επτά ψηφιακές επανασχεδιάσεις (μία για κάθε γλώσσα) των διασημότερων ελληνικών γραμματοσειρών που φιλοτεχνήθηκαν από τον 15ο έως τον 20ό αιώνα σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες. Σκοπό είχε να δηλώσει πως οι Ολυμπιακοί Αγώνες δεν πρέπει να αναλώνονται σε μια άμετρη εμπορευματοποίηση, αλλά να παράγουν πολιτισμικό διάλογο που ενώνει τα έθνη. Η έκδοση δόθηκε ως δώρο σε όλες τις Ολυμπιακές επιτροπές που συμμετείχαν στους Αγώνες και σε πολλές βιβλιοθήκες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Το 1995 διοργάνωσε το Διεθνές Συνέδριο «Ελληνικά γράμματα: από την

GFS Didot: η κλασική γραμματοσειρά του Διδότου (Firmin Didot) προσφέρεται από την ΕΕΤΣ δωρεάν σε ψηφιακή μορφή.

σκληρή πέτρα στον σκληρό δίσκο» (Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών), όπου πλήθος Ελλήνων και ξένων ειδικών παρουσίασαν τις μελέτες τους για την ιστορία, την αισθητική και το τεχνολογικό μέλλον των ελληνικών γραμματοσειρών. Επιμελήθηκε και κυκλοφόρησε τα πρακτικά του Συνεδρίου στα αγγλικά, με τίτλο *Greek Letters: from Tablets to Pixels*, από τις εκδόσεις Oak Knoll Press (Delaware, ΗΠΑ, 1996) και στα ελληνικά από τις εκδόσεις Linora (Αθήνα, 1998). Σήμερα τα πρακτικά του Συνεδρίου είναι διαθέσιμα από τον ιστότοπο της ΕΕΤΣ, για καταφόρτωση και μελέτη από κάθε ενδιαφερόμενο.

Η ΕΕΤΣ ετοιμάζει τη σύνταξη και έκδοση μιας ανθολογίας της ελληνικής τυπογραφίας, όπου θα παρουσιάζονται βιβλία που καθόρισαν την τυπογραφία των ελληνικών εκδόσεων από την περίοδο της αρχετυπίας έως τα μέσα του 20ού αιώνα, ενώ θα δίνονται ιστορικές πληροφορίες για τους εκδότες και τους τυπογράφους που τα δημιούργησαν. Σκοπός της είναι να καταστεί η τυπογραφική ιστορία μας προσβάσιμη σε όλους και να διευκολυνθούν οι Έλληνες γραφίστες να έλθουν σε επαφή με την ιστορία της τέχνης τους, προσφέροντάς τους εικόνες και πληροφο-

ρίες που είναι κρυμμένες στα ράφια των βιβλιοθηκών.

Ο κ. Γιώργος Δ. Ματθιόπουλος είναι τυπογραφικός σχεδιαστής της Εταιρείας Ελληνικών Τυπογραφικών Στοιχείων. Είχε την ευγενική διάθεση να απαντήσει σε κάποια ερωτήματα που του θέσαμε ως *Εϋτυπον*.

Ε: *Τι είναι αυτό που καθιστά την ελληνική τυπογραφική ιστορία άξια προσοχής και μελέτης;*

ΓΔΜ: Η ιστορία κάθε πλευράς της τέχνης και των τεχνικών που έχουν διαμορφώσει τη διαδρομή του νεότερου ελληνικού πολιτισμού έχει, πιστεύω, αυταπόδεικτη αξία, αλλά και η κατανόηση της σημασίας της τυπογραφικής παράδοσης θα βοηθήσει στην δημιουργική αφομοίωση της παγκοσμιοποιημένης οπτικής επικοινωνίας από τις νέες γενιές γραφιστών.

Ε: *Πιστεύετε ότι η ελληνική γραφή διαχρονικά καταξιώνεται μόνο λόγω του ότι είναι φορέας της ελληνικής γλώσσας και του ελληνικού πολιτισμού ή έχει και τη δική της καθαυτό βαρύτητα λόγω κάποιων σπουδαίων προσωπικοτήτων που την υπηρέτησαν;*

ΓΔΜ: Τα γράμματα είναι σύμβολα επικοινωνίας μιας γλώσσας κυρίως, αλλά σταδιακά αποκτούν και μια διαχρονική αισθητική σύνδεση με τη γλώσσα. Το ελληνικό αλφάβητο προήλθε χωρίς πολλές αλλαγές από το φοινικικό και το λατινικό από το ελληνικό. Οι όποιες λοιπόν γλωσσικές-αισθητικές συζεύξεις δεν είναι μεταφυσικές και αμετακίνητες ιδέες (με την πλατωνική έννοια του όρου), αλλά διαμορφώνονται από το ιστορικό γίγνεσθαι. Ιστορικές τομές, όπως η μετάβαση από την κεφαλαιογράμματα στη μικρογράμματα γραφή (περίπου 9ος αιώνας) ή η απλοποίηση της τυπογραφικής κάσας από τα βυζαντινά συμπλέγματα (μέσα του 18ου αιώνα) δεν εκφράστηκαν από μεμονωμένες προσωπικότητες, αλλά υπήρξαν αλλαγές που ήδη είχαν αρχίσει να υφίστανται στην καθημερινή χρήση.

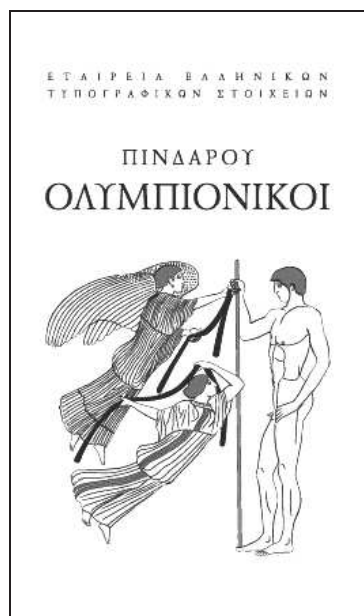
Ε: *Σε μια εποχή όπου διαθέτουμε εντυπωσιακά λειτουργικά τεχνολογικά μέσα κι έχουμε επιλύσει πολλά τεχνικά ζητήματα, πιστεύετε ότι το συστατικό της τέχνης στην τυπογραφία εξυπηρετείται ή καταδυναστεύεται από τις τεχνολογικές προόδους;*

ΓΔΜ: Όπως τα εργαλεία κάθε τέχνης, οι υπολογιστές και τα λογισμικά προγράμματά τους μπορούν να είναι μέσα που απελευθερώνουν αυτούς που αντιλαμβάνονται τις δυνατότητες και τους περιορισμούς που παρέχουν, αλλά στους πνευματικά οκνηρούς απελευθερώνουν μόνο τη ρηχότητά τους. Και βλέπουμε μπόλικη από αυτή γύρω μας.

Ε: *Μπορείτε να επισημάνετε τους λόγους για τους οποίους λείπει η τυπογραφική παιδεία από την ελληνική κοινωνία σήμερα; Είναι μήπως ζήτημα γενικότερης παιδείας και ωφελμιστικής αντίληψης της γνώσης;*

ΓΔΜ: Νομίζω ότι απαντήσατε ήδη την ερώτησή σας. Πώς είναι δυνατόν να έχουμε τυπογραφική παιδεία όταν η γενικότερη παιδεία γίνεται όλο και περισσότερο μακρινό όνειρο για τους πολλούς; Και εννοώ Παιδεία, όχι τη βιομηχανική παραγωγή του βαθμοθηρικού συστήματος της παιδείας που έχουμε όλοι αποδεχτεί. Η αισθητική παιδεία είναι ακόμη πιο απαιτητική από την εγκύκλια και σε αυτή η Νεότερη Ελλάδα είναι ακόμη πίσω. Χάνεται και η λαϊκή ευαισθησία που πήγαζε

αυθόρμητη παλαιότερα. Η κρεατομηχανή της τηλεόρασης τα έχει αλέσει όλα από άκρου σ' άκρο σε μια άχρωμη και άγευστη μάζα. Βλέπετε, δεν αρκούν μόνο τα περισσότερα χρήματα που μαζέψαμε τις τελευταίες δεκαετίες.

Πινδάρου *Όλυμπιονικοί*,
έκδοση μοναδικής
καλαισθησίας από την ΕΕΤΣ.

Σχολή Καλών Τεχνών, προωθούν πιο δυναμικά πλέον τη διδασκαλία της τυπογραφικής τέχνης, όπως και τα ΙΕΚ ή άλλες σχολές. Ακόμη, όμως, δεν είμαι σίγουρος, αν είναι μια αναλαμπή ατόμων σήμερα ή κάτι που θα μακροημερεύσει. Στην Ελλάδα δυστυχώς δεν μπορείς να κάνεις προβλέψεις εύκολα.

Ε: *Δεδομένου ότι οι νέοι χρησιμοποιούν την κειμενογράφηση στους υπολογιστές από μικρή ηλικία, νομίζετε ότι θα μπορούσαν να υπάρξουν προτάσεις για διείσδυση της τυπογραφικής παιδείας στο χώρο της δευτεροβάθμιας τουλάχιστον εκπαίδευσης μέσα από την παροχή ερεθισμάτων και προβληματισμού για την αισθητική των κειμένων μας;*

ΓΔΜ: Θα ήταν, αναμφίβολα, πάρα πολύ καλό, αλλά φοβάμαι πως η ελληνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση έχει να λύσει πολύ πιο σημαντικά προβλήματα από αυτό.

Ε: *Σας ενοχλούν τα τελείως ατόνια ελληνικά που βλέπουμε πολλές φορές στην τηλεόραση και μάλιστα στα δελτία ειδήσεων;*

Ε: *Θα θέλατε να μας μεταφέρετε την εμπειρία σας από τη σύγχρονη τυπογραφική παιδεία σε άλλες χώρες της Ευρώπης; Υπάρχουν κάποιες άμεσες πρωτοβουλίες που μπορούν να αναληφθούν;*

ΓΔΜ: Τα κράτη που είχαν παράδοση στην τυπογραφία συνεχίζουν να υποστηρίζουν την τυπογραφική πρακτική και να φέρνουν νέες ιδέες. Ακόμη και περιφερειακές χώρες όπως η Ισπανία, η Πορτογαλία κ.ά. έχουν πλέον οργανώσει αρκετά την εκπαίδευση του τυπογραφικού σχεδιασμού. Βέβαια, όλοι έχουν το πλεονέκτημα να αντλούν από την μακραίωνη έρευνα και ιστορία της λατινικής τυπογραφίας, από την οποία εμείς μόνο έμμεσα μπορούμε να επωφεληθούμε.

Το θέμα της τυπογραφικής παιδείας είναι μεγάλο και δύσκολο να θιχτεί με γενικεύσεις. Έχουν αρχίσει να γίνονται περισσότερα απ' ό,τι μια δεκαετία πριν, αλλά ο δρόμος είναι μακρύς. Εμείς, ως ΕΕΤΣ, προσπαθούμε να θέτουμε βάσεις ώστε όσοι ευαισθητοποιούνται να μπορούν να ανατρέχουν για αναφορές. Η Ένωση Γραφιστών Ελλάδας έχει επίσης δείξει έμπρακτο ενδιαφέρον πρόσφατα και θα συνεχίσουμε να συνεργαζόμαστε. Τόσο η Σχολή Γραφικών Τεχνών των ΤΕΙ Αθήνας, όσο και η Ανώτατη

ιστορικοί, αρχαιολόγοι, θεολόγοι, πανεπιστημιακά ιδρύματα, εκκλησιαστικοί φορείς κ.ά.) έχουν αγκαλιάσει, αναδειξεί ή στηρίξει το έργο σας;

ΓΔΜ: Όχι σε βαθμό που θα περίμενε κανείς, αλλά τι άλλο έχουν αγκαλιάσει θεσμικά, για να έχουμε μόνο εμείς παράπονο· Διάφοροι, όμως, από όλους τους παραπάνω θεσμούς έχουν εκφράσει μεμονωμένα τη συμπαράστασή τους.

Ε: *Ο ιστότοπός σας περιλαμβάνει μία ιδιαίτερη ιστοσελίδα για το T_EX και προσφέρει γραμματοσειρές για T_EX. Πώς βλέπετε αυτό το ενδιαφέρον από ανθρώπους των θετικών επιστημών;*

ΓΔΜ: Είμαι σχεδιαστής, αλλά μέσω της αγάπης του πατέρα μου για τα μαθηματικά, έχω αποκτήσει μια οικεία και θερμή σχέση με τις θετικές επιστήμες, παρ’ ότι βέβαια δεν τα καταφέρνω ιδιαίτερα. Επιπλέον, ο αείμνηστος Μιχάλης Μακράκης, ιδρυτής της ΕΕΤΣ, ήταν φυσικός. Για μένα, λοιπόν, είναι σχεδόν αυτονόητο πως η σχέση θα μπορεί να είναι αμφίδρομη, αλλά, κρίνοντάς την αντικειμενικά, παραμένει ένα ευχάριστο μυστήριο. Είναι εμφανές πως στα πιο «πρακτικά» μυαλά, για να χρησιμοποιήσω το στερεότυπο, η τυπογραφία έχει πράγματι αγγίξει μια άγνωστη, έως πρόσφατα, ευαίσθητη χορδή. Θα πρέπει υποθέτω να ευγνωμονούμε όλοι τον δρ. Donald Knuth που την εντόπισε και τον καθηγητή του Πανεπιστημίου του Αιγαίου, κ. Αντώνη Τσολομύτη, που κάνει τόσο αξιόλογη προσπάθεια να κρατά αυτή τη γέφυρα ανοιχτή στην καθ’ ημάς Ανατολή. Χωρίς τη δική του ιδέα και συμβολή αυτό δεν θα είχε συμβεί και θα ήθελα και δημοσίως να τον ευχαριστήσω θερμά.

Ε: *Υποστηρίζετε το «κίνημα» freeware — ελεύθερο λογισμικό για όλους. Μπορείτε να μας εξηγήσετε γιατί;*

ΓΔΜ: Όσο η ΕΕΤΣ θα καταφέρνει να υφίσταται από χορηγίες, οφείλουμε να επιστρέφουμε την εμπιστοσύνη που μας δείχνουν προσφέροντας τη δουλειά μας σε όσους τη χρειάζονται. Οι ανάγκες διεύρυνσης της ελληνικής τυπογραφικής γνώσης είναι πολύ μεγάλες για να την εμποδίζουμε με οικονομικό αποκλεισμό από αυτούς που την αναζητούν. «Οὐκ ἂν λάβεις παρά τοῦ μὴ ἔχοντος» και «μοιράσου όσα σου προσφέρουν».

Ε: *Η λεξιπενία των Νεοελλήνων αναπόφευκτα επηρεάζει και τους επιμέρους επαγγελματικούς χώρους, οι οποίοι καταφεύγουν σε απλή χρήση των αγγλικών κυρίως όρων, αγνοώντας τον πλούτο των ελληνικών ορολογικών αποδόσεων. Επειδή «ἀρχή σοφίας ὀνομάτων ἐπίσκεψις», σκοπεύετε ως Εταιρεία Ελληνικών Τυπογραφικών Στοιχείων να συντάξετε κάποιο αυτοτελές λεξικό τυπογραφικών όρων;*

ΓΔΜ: Έχετε δίκιο. Η έλλειψη ορολογίας στον χώρο μας είναι απελπιστική, αλλά οι Γραφικές Τέχνες αλλάζουν τόσο γρήγορα τεχνολογικά που είναι αδύνατον πλέον να προλάβει κανείς την παλίρροια. Ένα γλωσσάρι τυπογραφικών όρων υπήρξε επιθυμία και του Μιχάλη Μακράκη. Είχαμε ξεκινήσει μια πρωτόλεια προσπάθεια με τη μετάφραση και έκδοση του έργου του Robert Bringhurst, *Στοιχεία της τυπογραφικής τέχνης* (Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2001), στην οποία περιλαμβάνεται ως Παράρτημα. Έκτοτε έχω συγκεντρώσει πολύ υλικό, αλλά δεν

Η ΕΕΤΣ και ο Γιώργος Δ. Ματθιόπουλος

9

έχω ακόμη βρει τον χρόνο να το οργανώσω. Θεωρώ, πάντως, ότι πέραν της περιγραφικής και επεξηγηματικής απόδοσης των εννοιών, η ονοματοποιία υπερβαίνει τις γνώσεις μου.

Ε: Τέλος, με την ευκαιρία αυτής της επικοινωνίας μας, θα θέλαμε να συγχαρούμε στο πρόσωπό σας όλα τα μέλη της Εταιρείας Ελληνικών Τυπογραφικών Στοιχείων για το έργο που μας προσφέρετε και πάνω απ’ όλα για το υψηλό επίπεδο ποιότητας και τις εναισθησίες που το διακρίνει. Σας ευχαριστούμε για τον χρόνο σας!

ΓΔΜ: Σας ευχαριστώ και εγώ για το βήμα που μας προσφέρατε.

* * *

Διαβάστε επίσης τη συνέντευξη του κ. Ματθιόπουλου στο περιοδικό *+design*, τεύχος 48 (Σεπτ.–Οκτ. 2006), σσ. 60–64 (www.designmag.gr).

Ο ιστότοπος της Εταιρείας Ελληνικών Τυπογραφικών Στοιχείων, όπου θα βρείτε δωρεάν όλες τις γραμματσοσειρές της καθώς και πολύ άλλο υλικό, είναι: www.greekfontssociety.gr.